



# ROLNIK

Motto:  
„Uczcie się  
wzbogacaj-  
cie się —  
i czekajcie.“

Bezpłatny dodatek do „Głosu Wąbrzeskiego“, poświęcony zagadnieniom rolniczym

Nr. 13

Wąbrzeźno, dnia 21 grudnia 1929 r.

Rok I

## Komunikaty Instruktora Rolnego P. T. R.

ZARZĄDOM I CZŁONKOM KÓLEK ROLNI-  
CZYCH P. T. R.

Zwraca się uwagę na „Kalendarz Gospodarski“  
na rok 1930. Cena egzemplarza zł. 2.50.

Ze względu na ograniczoną ilość egzemplarzy,  
zamówienia należy poczynić natychmiast. „Kalen-  
darz Gospodarski“ nabyć można w biurze Instruk-  
torjatu przy ul. Przemysłowej.

### SPRAWA OPUSTU!

Termin wypełnienia formalności przez Kół-  
ka Rolnicze w celu uzyskania opustów od składek  
ubezpieczeniowych w Pomorskiem Stowarzysze-  
niu Ubezpieczeń w Toruniu upłynął dnia 15 gru-  
dnia.

Równocześnie komunikuje się członkom posia-  
dającym 200 i wyżej mórg, ubezpieczonym w Po-  
morskiem Stowarzyszeniu Ubezpieczeń, aby nie-  
zwłocznie nadsyłali nam wnioski opuszczania im  
przynależnego opustu. Wnioski, które wpłyną po  
dniu 28 grudnia, nie będą uwzględnione.

### JEDNODNIOWY KURS ROLNICZO-HODOWLA- NY DLA KÓLEK ROLNICZYCH P. T. R.

Podaję do wiadomości, że po świętach Bożego  
Narodzenia, staraniem Pomorskiej Izby Rolniczej  
i Pomorskiego Towarzystwa Rolniczego, odbędą  
się w Wąbrzeźnie i Kowalewie 1-dniowe kursy  
rolniczo-hodowlane dla członków Kółek Rolni-  
czych.

Termin, w którym kursy się odbędą, podam  
osobno w przyszłym „Rolniku“.

### SPRAWA „LANDSZAFTY“.

Zwraca się uwagę rolników, którzy dotychczas  
nie uzyskali kwitów mazalnych od „Landszafty“  
w Kwidzynie i w tej sprawie nie zgłosili się u In-  
struktora, uprasza się, by jaknajprędzej to uczy-  
nili.

Instruktorjat uzyskał dotychczas przeszedło 90  
kwitów mazalnych, bez żadnych dopłat.

### „PRACA MŁODEJ WSI“.

Broszurkę Stanisława Groma pod tyt. „Praca  
młodej wsi“ w cenie 25 groszy nabyć można w  
biurze Instruktorjatu Rolnego P. T. R.

ZENON MALKIEWICZ

Instruktor Rolny P. T. R.  
na powiat Wąbrzeski.

## W początkach grudnia.

Prawie powszechnie po wsiach znać zniechę-  
cenie do wysiłku w pracy na przyszłość i ludzie  
starają się z dnia na dzień zbywać to, co najko-  
nieczniejsze. Ale takie gospodarowanie nie może  
wyjść na dobre i trzeba się koniecznie wzięść za  
bary z przeciwnościami, co nas trapią; szukać ra-  
dy na współczesną biedę we własnej pomysłowo-  
ści — we własnej sile, a na nikogo nie oglądać się.  
A trzeba przyznać i uderzyć się w piersi, że dużo  
biedy nagromadziło się i z własnych naszych go-  
spodarczych zaniedbań — nie tylko z powodu ni-  
skich cen zboża. Rozejrzyjmy się dziś, kiedy to już  
w polu nie ma bardzo co do roboty, po obejściu  
po tem szarem podwórku i po różnych kątach. Tu  
bajor przed obórką — tam za domem odwieczny  
zadarniony paśnik dla kur i gęsi wśród kilkunastu  
pokoszlawionych drzew, co to niby owoce rodzą  
— dalej przy wyjeździe na drogę kamienny mostek  
od dawna zatkał, a woda rozlana po drodze i na  
najbliższym polu, bo ścieku niema, a znów pod  
płotami — różne zmartwiałe chwasciska, co to,  
gdyby wymierzył, to z parę prętów byłoby tego  
nieużytku. Nie wymieniam tu wszystkiego, ale  
biorę do spisu to, co najczęściej niemal w każdej  
zagrodzie można zobaczyć! Tak było przed laty—  
tak jest dziś, ale tak nie powinno być nadal. I aby  
to zmienić — aby ład zaprowadzić i korzyść dla  
gospodarstwa osiągnąć, ani grosika nie trzeba tu  
wydać. Przeciwnie, z porządku, jaki się wprowa-  
dzi, będzie zysk, będzie czysty dochód. Przed bu-  
dynkiem inwentarskim nasypać piasku, a bajor  
wprzód z błota oczyścić.  
Obeschnie, to się to błoto wywiezie na łąkę i uzy-  
ska się kilka, albo kilkanaście prętów lepszej tra-  
wy. Zaś krowa, wychodząc z obórki, nie upačka  
się razem z wymionami w brei. A przecie i czło-



wiekowi milej jest, jak nie kołuje po podwórku, szukając przejścia do budynków, lecz, jak to mówią, suchą nogą może stąpać. W ogródku radźi-bym podorać darń — niech się przez zimę wymrozi — toć może się tu po takim odłogu urodzić kapusta jak końskie łby — i lepsza będzie korzyść dla drzew, jak się im korzenie przewietrzają. Zamiast chwastu pod płotem zasadzić malin, albo porzeczek, przekopawszy ów pas ziemi teraz jeszcze przed mrozami. Za dwa trzy lata będzie owoc. Dzieciaki pozrywają? To i cóż z tego? lepiej niech one mają uciechę, niż chwasty, co się dziś mnożą i pola nasionami zapaskudzają. Ów zatkany i zapadnięty mostek możnaby wyręchtować — niechże pod nim woda płynie i ucieka ze spadkiem, a nie nędzy pola, albo zalewa drogi, że każdy omija i oziminy depcze. A przecie nieraz to nietylko ludzie szukają suchego przejścia przez pola zasiane, ale i wozem nie rzadko zbaczają, jak droga zalana i pełna wybojów. A co wymyślań, złorzeczeń przejezdnych! Byłoby przecie mniej umartwienia i obrazy boskiej drogę drogę rowami pokopać i mieć spokój. Czyż nie prawda?

F. St.

#### Odczyt ministrów o naprawie konstytucji w wydaniu broszurowem.

Liga rozwoju mocarstwowego Polski wydała w osobnych broszurach odczyty o naprawie konstytucji — ministrów: Kwiatkowskiego, Czerwińskiego i Boernera, Wkrótce wyjdą 3 dalsze odczyty. Każdy odczyt podzielono na rozdziałki z dłuższymi podtytułami, co ułatwia korzystanie z broszur. Cena każdej broszury 15 gr. Zamówienia na większe ilości przyjmuje zarząd Ligi, Warszawa, Nowy Świat 67.

#### Rada Opieki Społecznej.

Dnia 28 b. m. w ministerstwie pracy i opieki społecznej odbędzie się 8 posiedzenie Rady Opieki Społecznej. Na posiedzeniu będzie omawiany projekt ustawy w sprawie wykonania opieki społecznej nad obywatelami polskimi, powracającymi do Polski na skutek zarządzeń władz obcych lub polskich, a nieposiadającymi w żadnej gminie Rzeczypospolitej Polskiej prawa do opieki trwałej.

#### UCHWAŁY RADY NADZORCZEJ PAŃSTWOWEGO BANKU ROLNEGO.

Na ostatniem posiedzeniu Rady Nadzorczej Państwowego Banku Rolnego omawiano głównie działalność Banku w roku bieżącym oraz projekty tej działalności na rok przyszły.

W ożywionej dyskusji, która wywiązała się nad działalnością Banku w roku bieżącym stwierdzono, że mimo niesprzyjające stosunki kredytowe na rynku krajowym i zagranicznym, Państwowy Bank Rolny nietylko zdołał utrzymać swą działalność na poziomie 1928 r., który, jak wiadomo, zaznaczył się największym dotychczas rozkwitem Banku, lecz nawet zwiększyć w roku bieżącym operacje kredytowe. Rozwój działalności Banku przejawia się również w powiększeniu się sumy bilansowej, która obecnie już jest większą od sumy bilansowej na dzień 31 grudnia 1928 r. o blisko 50%.

Po dyskusji nad projektami działalności Banku w roku przyszłym ustalono, że działalność Banku musi przystosować się do możliwości kredytowych na rynku krajowym i zagranicznym, oraz do konjunktury gospodarczej w kraju, przyczem władze Banku dążyć będą do utrzymania swych operacji w tegorocznych rozmiarach.

Pozatem Rada Nadzorcza przyjęła budżet Banku na rok 1930 oraz zatwierdziła szereg wniosków, dotyczących poszczególnych dziedzin działalności Banku. (ISKRA.)

#### CENY RYB PRZED ŚWIETAMI POWINNY SIĘ OBNIŻYĆ.

W okresie przedświątecznym ceny ryb zazwyczaj wykazywały tendencję zwykłą. W tym roku wobec przewidywanych zwiększonych transportów ryb z Sowiec, Węgier i Estonii sytuacja na rynku rybnym w okresie przedświątecznym powinna wykazać tendencję zniżkową. Jak się Ajencja „ISKRA” dowiadyuje, Komitet Ekonomiczny uchwalił podobno na jednym z ostatnich swych posiedzeń zezwolenie na przywóz 150 wagonów ryb mrożonych w grudniu z Sowiec.

W sprawie sytuacji na rynku rybnym w Warszawie odbyło się w Komisarjacie Rządu posiedzenie, na którym stwierdzono, że obecna cena rynkowa ryb powinna obniżyć się w okresie przedświątecznym z powodu spodziewanej większej podaży ryb zagranicznych. Wobec tego postanowiono, że ceny ryb, obowiązujące obecnie, nie będą traktowane jako ceny orientacyjne w okresie przedświątecznym. Postanowiono dalej, że obecne ceny rynkowe na ryby w żadnym wypadku nie mogą w okresie przedświątecznym ulec żywyżce i wydano odpowiednie instrukcje organom policji państwowej.

W ten sposób kupcy, handlujący rybami, nie będą ograniczeni w obniżeniu cen. (ISKRA.)

#### KORZYSTNY ZWROT W DZIEDZINIE HODOWLI DROBIU.

W dniu 30 listopada r. b. odbyło się zebranie przedstawicieli Ministerstwa Rolnictwa, organizacji rolniczych i związków hodowców drobiu, zwołane przez Centralny Komitet do Spraw Hodowli Drobiu. Zebranie miało na celu omówienie sprawy propagandy poszczególnych ras drobiu wśród szerokich warstw rolników. W pierwszym rzędzie zebrani wypowiedzieli się za propagandą jedynie drobiu o ustalonej użytkowości i nadającego się do chowu u nas.

Do drobiu tej kategorii zaliczono: kury zielononóżki polskie, Leghorny, Wyandotty, Plymouthrocki i Rhode Islandy, inne rasy kur popierane nie będą; gęsi pomorskie i emdeńskie dla podrasowania gęsi krajowych, kaczki pekińskie jako materiał rzeźny i biegacze indyjskie jako materiał niesny, wśród indyków — Mamuty amerykańskie. Ponieważ wzorce wystawowe częstokroć odbiegają od formy, wymaganej dla drobiu użytkowego, zebrani wyłonili komisję rzeczoznawców, której powierzono opracowanie wzorców użytkowych dla drobiu, który będzie przez organizacje rolnicze popierany. (AROL).

#### Współpraca kapitału belgijskiego z naszym przemysłem elektrotechnicznym.

Na odbytem w dniu 13 b. m. zgromadzeniu akcjonariuszów z Zakładów Elektrotechnicznych



Brygiewicz Zuckert i S-ka w Warszawie uchwalono powiększyć kapitał akcyjny spółki narazie do 1.500.000 zł. przez wypuszczenie 12.000 sztuk akcji nowej emisji. Znaczną część tych akcji obejmuje spółka belgijska „Ateliers de Constructions Electriques de Charleroi” oraz „Union Financiere Polonaise” w Brukseli. W związku z tem ukonstytuował się nowy skład Rady, do którego weszli pp.: Dr. Waclaw Fajans — prezes, Armande Pirot — wiceprezes, Waclaw Brygiewicz, bar. Luis Empain, Kazimierz Jackowski, Paul de Maen, Emil Rousseu, Jean van Vliet i Michał Zuckert — jako członkowie.

### Kalendarzyk płatności podatków bezpośrednich na grudzień roku bież.

W grudniu płatne są następujące podatki bezpośrednie: 1) do 15 b. m. uiszczona być musi wpłata państwowego podatku przemysłowego od obrotu, osiągniętego w listopadzie r. b. przez przedsiębiorstwa handlowe I i II kat. i przemysłowe od I do V kat., prowadzące prawidłowo księgi handlowe oraz przez przedsiębiorstwa sprawozdawcze.

2) W ciągu grudnia przypada wykupno świadectw przemysłowych i kart rejestracyjnych na rok 1930.

3) Do 10 grudnia b. r. miała być uiszczona wpłata raty na poczet zaległości podatku majątkowego w wysokości 1 proc. względnie 0,6 proc. wartości majątku, przyjętej za podstawę wymiaru tego podatku.

4) W ciągu grudnia b. r. przypada wpłata podatku dochodowego od uposażeń służbowych, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę w ciągu 7 dni po dokonaniu potrącenia. Nadto płatne są zaległości odroczone i rozłożone na raty z terminem płatności w grudniu b. r. tudzież podatki, na które płatnicy otrzymali nakazy płatnicze również z terminem płatności w grudniu b. r.

### POROZUMIENIE ZBOŻOWE POLSKO-NIEMIECKIE.

Centralnem zagadnieniem ostatnich rozmów delegacji polskiej i niemieckiej w sprawach zbożowych było, jak się dowiaduje agencja „ISKRA”, przede wszystkim uregulowanie zaofiarowania żyta na rynkach północnych. Idealnym rozwiązaniem tego problemu byłoby niewątpliwie skierowanie eksportu wyłącznie przez jeden port. Zasadniczym warunkiem, musiałoby tu być przyjęcie za podstawę któregoś z portów naszego wybrzeża. Tem samym stworzono by coś w rodzaju pool'u europejskiego. W tym kierunku został nawet przedstawiony projekt przez obydwie strony uznany za rzeczowy, ale w obecnym roku gospodarczym niemający szans przyobleczenia się w realne formy.

Wyłoniła się więc konieczność znalezienia pewnych środków zaradczych w międzyczasie. W rezultacie uchwalono wprowadzenie zasady przymusowego zobowiązania się eksporterów zarówno niemieckich, jak i polskich do utrzymania pewnej minimalnej ceny na żyto eksportowane do Skandynawji. Cenę tę ustalać ma komisja rozjemcza, urzędująca trzy razy w tygodniu w Warszawie, Poznaniu i Berlinie, przyznając zarazem kontyngenty ilościowe tak dla Polski jak i dla Nie-

## O BOWIĄZKIEM

każdego rolnika jest należec do Kółka Rolniczego

### Pomorskiego Towarzystwa Rolniczego

miec. Eksporter będzie zmuszony przestrzegać ustalonej ceny, gdyż zagrażać mu będą kary konwencjonalne, a przede wszystkim ograniczenie kontyngentu.

Należy zaznaczyć, że rokowania między polskim związkiem eksporterów a niemieckimi firmami zbożowymi nie pozostają w żadnej zależności od rokowań o traktat handlowy. Przedmiotem rozmów delegacji były tylko rynki trzecie, a nie rynki wewnętrzne kontrahentów. Niewątpliwie zaś nasze żyto eksportowane jest na rynek niemiecki. Ustalenie jednak jakiejś cyfry w tym kierunku jest niezmiernie trudne, gdyż w obecnej fazie eksportu zboże polskie koncentruje się głównie w Szczecinie i Gdańsku i dopiero stamtąd zależnie od fluktuacyj rynkowych kierowane jest bądź to do Niemiec bądź do Skandynawji.

Od dnia 16 listopada r. b. t. zn. od dnia wprowadzenia w życie rozporządzenia o premjach do końca b. r. eksport zboża polskiego należy oceniać na około 100 tys. ton, w czym na żyto przypada 60%, reszta zaś na jęczmień i owies. Jest to bardzo poważny rezultat osiągniętego eksportu. Jeśli mimo to ceny na rynku wewnętrznym nie podniosły się w tym stopniu, jak tego pragną rolnicy, tłumaczyć należy przede wszystkim brakiem kapitału obrotowego. (ISKRA.)

### Uwaga P.p. rolnicy!

Podaje się do wiadomości, że termin do zamówień na nawozy sztuczne jest obecnie najpomyślniejszy, by zamówienia były w terminie uskutecznione. Zamówienia na nawozy sztuczne przyjmuje Pomorskie Stow. Rolniczo-Handlowe, oddział Wąbrzeźno.

### O czem winniśmy pamiętać przy uprawie owsa.

Już to sobie, Kochani Bracia po pługu, przypomnieć musimy, że się u nas najczęściej owies w gospodarstwie po macoszemu traktuje. Mówi się, że owies jest niewymagający, że i na lichej ziemi urodzi i wobec tego daje się go w najgorszym stanowisku i nie nawozi się go wcale. Wprawdzie owies ma duże zdolności wyciągania pokarmów z ziemi, ale „z próżnego i Salomon nie należy”. Pewnie, że i na jałowej glebie poczciwy owies jak-tako wyrośnie, ale jakiż marny da plon. A chyba rozumiemy to wszyscy, że nie jest rzeczą obojętną, czy zbierzemy z hektara 8—9 metrów owsa, jak to się niestety bardzo często zdarza, czy też dwadzieścia i nawet więcej, co osiągnąć można przy odpowiednim nawożeniu. Powinniśmy wszy-



scy nie zapominać o tem, że owies jest nadzwyczaj wdzięczny za nawożenie i oplaca je doskonale. Z pomiędzy wszystkich składników pokarmowych owies najwięcej azotu pobiera, to też nawozy azotowe okazują najsilniejszy wpływ na plon owsa. Najlepszym nawozem azotowym pod owies jest azotniak, który rozkłada się powoli i w ten sposób dostarcza stale pokarmu dla owsa, który też rośnie powoli. Przytem azotniak jest najtańszym nawozem azotowym, co przy obecnych ciężkich czasach jest bardzo ważnym względem. Skorośmy już o tych ciężkich czasach wspomnieli, to nie zawadzi o jednej sprawie pomówić. Spotykałem w ostatnich czasach wielu gospodarzy, zgębionych niskimi cenami zboża, którzy sobie postanowili nawozów sztucznych w tym roku nie kupować. Bo i po co mówię — jak było zboże drogie, to warto było pieniądze wydać na nawóz, a teraz to nie warto i basta. Pomyślałem sobie, że dobrze byłoby, aby ci, co tak mówią, policzyli, ile się wydaje na nawozy, a ile się bierze za nadwyżkę w plonie, to wtedy dopiero będą mogli mówić o tem, jak to jest z tą opłacalnością. Mniejszy lub większy zysk osiągnięty z nawożenia zależy od wielu przyczyn jako rodzaju gleby, stopnia jej jałowienia, staranności uprawy i t. p. Ale ogólnie powiedzieć można, że użycie azotniaku pod owies we wszelkich naszych warunkach się opłaca. To też lekkomyślnie postępują ci, co obawiają się stracić na stosowaniu nawozów, bo własnie stracą, prowadząc rabunkową gospodarke — wszystko z ziemi biorąc, a nic jej nie dając. Na zakończenie wspomnieć musimy o czasie wysiewu azotniaku. Dawniej radzono dawać azotniak na 10—14 dni przed siewem, ostatnie jednak doświadczenia wykazały, że można bez szkody i obawy dawać go i na kilka dni przed siewem. Poglównie dajemy azotniak wtedy tylko, gdy chodzi nam o walkę z chwastami, a naogół najlepiej dać go przed siewem i dobrze zabronować. Dawka azotniaku wynosić winna 150 — 200 kg. na ha, w wypadkach bardzo słabego stanowiska i silnego wyjałowienia ziemi zwiększyć ją można do 250 kg. na ha.

Karol Brona.

### CENY RYNKOWE.

Według notowań Komisarjatu Rządu z dnia 16 bm. ceny rynkowe w ubiegłym tygodniu kształtowały się następująco (w kilogr.): mąka żytnia 0,48, mąka pszenna — 0,85, kasza manna — 1,10, kasza krakowska 1,15, kasza perłowa — 0,78, kasza pęczak — 0,55, kasza jęczmienna — 0,55, kasza gryczana biała — 0,95, kasza gryczana palona — 1,05, kasza jaglana krajowa — 0,85, chleb razowy — 0,40, chleb pytlowy 50% — 0,48, bułki pszenne na wagę — 1,30, masło śmietankowe „prima” — 6,75, masło ośłkowe kuch. — 5,80, wołowina w det. — 3,25, cielęcina — 3,80, wieprzowina — 3,80, słonina świeża 4,00, szmalc — 5,00, kiełbasa zwyczajna w det. — 5,50, kiełbasa krakowska — 7,00, boczek wędzony — 5,50, groch polny 0,65, groch „Victoria” — 1,00, fasola biała — 1,25, fasola kolorowa — 1,60, ryż „Burma” — 1,00, ryż „Patna” — 1,40, cukier kryształ — 1,70, cukier kostka — 1,95, sól jasna — 0,35, sól poznańska biała — 0,35, herbata luzem — 11,00, kawa zbożowa — 0,70, kako luzem — 7,00, mle-

ko niezbierane (za litr) — 0,50, jaja świeże I. gat. (za szt.) — 0,25, węgiel (za 10 kg.) — 0,82, drzewo rąbane (za 10 kg.) — 1,15, ziemniaki — 0,11, mydło — 2,15, nafta — 0,80 (za litr).

### TARGOWICA MIEJSKA POZNAŃ.

#### Urzędowe stwierdzenie komisji notowania cen

z dnia 17 XII. 1929 r.

Placono za 100 kg. żywej wagi:

#### Bydło:

##### B. Stadniki:

a) pełnomięsiste, wyrosłe najwyższej wartości rzeźnie . . . . .	144—150
b) pełnomięsiste młode . . . . .	130—137
c) miernie odżywione młode i dobrze odżywione starsze . . . . .	116—124

#### Jałówki i krowy

a) pełnomięs. wytucz krowy najw. wartości rzeźniej	146—156
b) pełnomies. wytucz. krowy mniej dobre młode najw. wart. rzeźnej do lat 7 . . . . .	130—140
c) starsze wytucz. jałówki i krowy . . . . .	116—120
d) miernie odżywione krowy i jałówki . . . . .	100—120
e) licho odżywione krowy i jałówki . . . . .	060—080

#### Opasy chlewne:

#### Cielęta

a) najprzedniejsze cielęta tuczne . . . . .	190—200
b) średnio tuczone cielęta i najprzed. ssaki . . . . .	174—180
c) mniej tuczone cielęta i dobre ssaki . . . . .	161—170
d) liche ssaki . . . . .	140—150

#### Owce

a) jagnięta tuczne i młodsze skopy tuczne . . . . .	130—136
b) starsze skopy tuczne, liche jagnięta tuczne i dobrze odzyw. młode owce . . . . .	118—124
c) miernie odżywione skopy i owce . . . . .	110—112

#### Świnie

b) pełnomiesiste od 120 do 150 kg. żyw. wagi	244—252
c) pełnomiesiste od 100 do 120 kg. żyw. wagi	234—400
d) pełnomiesiste od 80 do 100 kg. żyw. wagi	224—202
e) mięsiste świnie ponad 80 kg. . . . .	210—220
f) maciory i późne kastraty . . . . .	200—609

### NOTOWANIA GIELDY PŁODÓW ROLNICZYCH w POZNANIU.

Notowania oficjalne z dnia 16 XII. 1929 r.

100 kg. w ładunkach wagonowych parytet Poznań.

Żyto . . . . .	23,30—23,00
Pszonica . . . . .	34,00—36,05
Jęczmień zw. . . . .	23,75—24,75
Jęczmień brow. . . . .	26,75—29,75
Owies . . . . .	20,00—22,00
Mąka żytnia 65% z work. stan. . . . .	—, —, —
Mąka pszenna 65% z work. . . . .	55,00—59,00
Otręby żytnie . . . . .	15,75—16,75
Otręby pszenne . . . . .	18,00—19,00

## Każdy Rolnik

powiatu wąbrzeskiego winien należeć do

## Kółka Rolniczego P. T. R.